

Vec C-660/22

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

20. október 2022

Vnútroštátny súd:

Corte suprema di cassazione

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

27. september 2022

Navrhovateľka:

Ente Cambiano società cooperativa per azioni

Odporca:

Agenzia delle entrate

Predmet konania vo veci samej

Kasačný opravný prostriedok podaný na Corte suprema di cassazione (Najvyšší kasačný súd, Taliansko) proti rozsudku, ktorým Commissione tributaria regionale della Toscana (Regionálny daňový súd Toskánsko, Taliansko) zamietol žalobu, ktorú podala Ente Cambiano, družstevná akciová spoločnosť, proti nevyhoveniu jej žiadosti podanej na Agenzia delle Entrate (Daňový úrad, Taliansko) o vrátenie platby uhradenej do štátnej pokladnice vo výške 20 % jej čistého vlastného imania pri prevode jej bankového podniku na akciovú spoločnosť.

Predmet a právny základ prejudiciálnej otázky

Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka zlučiteľnosti vnútroštátnej právnej úpravy, podľa ktorej družstevné úverové banky, ktorých čisté vlastné imanie k 31. decembru 2015 presahovalo 200 miliónov eur, mali možnosť vyhnúť sa členstvu v skupine družstevných úverových bánk a previesť svoj bankový podnik na akciovú spoločnosť [možnosť „way out“ (vystúpenie), ďalej len: možnosť „way out“] s právom Únie, najmä so zásadou voľného pohybu kapitálu stanovenou v článkoch 63 a nasledujúcich ZFEÚ, ako aj so zásadami slobodnej hospodárskej súťaže a ochrany trhu zakotvenými v článkoch 101, 102, 120 a 173 ZFEÚ. Uvedená právna úprava však túto možnosť podmienila povinnosťou uhradiť 20 % čistého vlastného imania do štátnej pokladnice a v prípade nespĺnenia tejto povinnosti stanovila prechod majetku prevádzajúcej družstevnej úverovej banky do vzájomných fondov určených na podporu a rozvoj spolupráce.

Článok 267 ZFEÚ

Prejudiciálna otázka

„Bránia články 63 a nasledujúce a články 101, 102, 120 a 173 ZFEÚ vnútroštátnej právnej úprave, ktorá rovnako ako článok 2 ods. 3b a 3c zákonného dekrétu č. 18 zo 14. februára 2016, zmeneného a doplneného zákonom č. 49 z 8. apríla 2016, v znení, ktoré sa z časového hľadiska vzťahuje na prejednávanú vec, podmieňuje možnosť družstevných úverových bánk s čistým vlastným imaním vyšším ako dvesto miliónov eur k 31. decembru 2015 namiesto vzniku členstva v skupine previesť svoj bankový podnik na akciovú spoločnosť, aj novozaloženú, oprávnenú vykonávať bankovú činnosť, a zmeniť vlastné stanovky s cieľom vylúčiť výkon bankových činností a súbežne zachovať ustanovenia týkajúce sa vzájomnosti uvedené v článku 2514 Občianskeho zákonníka, pri súčasnom zaručení služieb členom potrebných na zachovanie vzťahu s preberajúcou akciovou spoločnosťou, ako aj na vzdelávanie a informovanie o otázkach sporenia a podpory programov pomoci, úhradou sumy vo výške 20 % čistého vlastného imania k 31. decembru 2015?“

Uvedené predpisy práva Únie

ZFEÚ, články 63 a nasledujúce, články 101, 102, 120 a 173

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 575/2013 z 26. júna 2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti a o zmene nariadenia (EÚ) č. 648/2012

Smernica Rady 69/335/EHS zo 17. júla 1969 o nepriamych daniach z tvorby a navyšovania základného imania

Smernica Rady 85/303/EHS z 10. júna 1985, ktorou sa mení smernica 69/335/EHS o nepriamych daniach z navrhého kapitálu

Smernica Rady 2008/7/ES z 12. februára 2008 o nepriamych daniach z navyšovania kapitálu

Smernica Rady 2009/133/ES z 19. októbra 2009 o spoločnom systéme zdaňovania, uplatniteľnom pri zlučovaní, rozdeľovaní, čiastočnom rozdeľovaní, prevode aktív a výmene akcií spoločností rôznych členských štátov a pri premiestnení sídla SE alebo SCE medzi členskými štátmi

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/36/EÚ z 26. júna 2013 o prístupe k činnosti úverových inštitúcií a prudenciálnom dohľade nad úverovými inštitúciami a investičnými spoločnosťami, o zmene smernice 2002/87/ES a o zrušení smerníc 2006/48/ES a 2006/49/ES

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/59/EÚ z 15. mája 2014, ktorou sa stanovuje rámec pre ozdravenie a riešenie krízových situácií úverových inštitúcií a investičných spoločností a ktorou sa mení smernica Rady 82/891/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EÚ, 2012/30/EÚ a 2013/36/EÚ a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1093/2010 a (EÚ) č. 648/2012

Charta základných práv Európskej únie, články 16 a 17

Uvedené vnútroštátne predpisy

Decreto Legislativo 1° settembre 1993, n. 385 – Testo unico delle leggi in materia bancaria e creditizia (Legislatívny dekrét č. 385 z 1. septembra 1993 - Konsolidované znenie zákonov v oblasti bankovníctva a úverov, ďalej len „TUB“), najmä článok 150a, odsek 5:

„V prípadoch zlúčenia a premeny podľa článku 36, vrátane prechodu právnych vzťahov vcelku a rozdelenia, ktorých výsledkom je banka zriadená vo forme akciovej spoločnosti, účinky prechodu majetku stanovené v článku 17 zákona č. 388 z 23. decembra 2000 zostávajú platné“.

Decreto-legge 14 febbraio 2016, n. 18 – Misure urgenti concernenti la riforma delle banche di credito cooperativo, la garanzia sulla cartolarizzazione delle sofferenze, il regime fiscale relativo alle procedure di crisi e la gestione collettiva del risparmio, convertito, con modificazioni, dalla legge 8 aprile 2016, n. 48 (zákonný dekrét č. 18 zo 14. februára 2016 - Naliehavé opatrenia týkajúce sa reformy družstevných úverových bánk, záruky za sekuritizáciu nesplatených pohľadávok, daňového režimu súvisiaceho s krízovými postupmi a kolektívnej správy úspor, ktorý bol so zmenami a doplneniami zmenený zákonom č. 48 z 8. apríla 2016, ďalej len: „zákonný dekrét č. 18/2016“), najmä jeho článok 2 ods. 3a, 3c a 3d:

„3a Odchylne od toho, čo je stanovené v článku 150a ods. 5 legislatívneho dekrétu č. 385 z 1. septembra 1993, k prechodu nedochádza v prípade družstevných úverových bánk, ktoré do 60 dní odo dňa nadobudnutia účinnosti konverzného zákona, ktorým sa mení tento dekrét, predložia Banca d'Italia (Talianska centrálna banka) podľa článku 58 legislatívneho dekrétu č. 385/1993 žiadosť, a to aj spoločne, o prevod svojich bankových podnikov na tú istú akciovú spoločnosť, tiež novozaloženú, oprávnenú na výkon bankovej činnosti, za predpokladu, že čisté vlastné imanie žiadajúcej banky alebo v prípade spoločnej žiadosti aspoň jednej zo žiadajúcich bánk je k 31. decembru 2015 vyššie ako dvesto miliónov eur, ako je uvedené v účtovnej závierke k tomuto dátumu, ku ktorej audítor predložil stanovisko bez výhrad.

3b Prevádzajúca družstevná úverová banka pri prevode uhradí do štátneho rozpočtu sumu 20 % čistého vlastného imania k 31. decembru 2015, ako je uvedené v účtovnej závierke k tomuto dátumu, ku ktorej audítor predložil stanovisko bez výhrad.

3c Po prevode prevádzajúca družstevná úverová banka, ktorej po vykonaní úhrady podľa odseku 3b zostanú čisté nedeliteľné rezervy, zmení predmet podnikania s cieľom vylúčiť výkon bankovej činnosti a zaviazá sa zachovať ustanovenia týkajúce sa vzájomnosti uvedené v článku 2514 Codice civile (Občiansky zákonník), pričom svojim spoločníkom zaručí potrebné služby na udržanie vzťahu s preberajúcou akciovou spoločnosťou, vzdelávanie a informovanie o otázkach sporenia, a podporu programov pomoci... V prípade nesplnenia povinností uvedených v tomto odseku a odsekoch 3a a 3b sa majetok prevádzajúcej spoločnosti alebo prípadne družstevnej úverovej banky prevedie podľa článku 17 zákona č. 388 z 23. decembra 2000...“.

Zhrnutie skutkového stavu a konania

- 1 Právna úprava vyplývajúca z článku 2 ods. 3a, 3b a 3c zákonného dekrétu č. 18/2016 je súčasťou reformy právnej úpravy družstevných úverových bánk v talianskom právnom systéme. Cieľom tejto reformy bolo okrem iného prekonať štrukturálne nedostatky vyplývajúce z organizačnej štruktúry a malej veľkosti väčšiny družstevných úverových bánk. Hlavný model, ktorý reforma stanovovala,

bolo členstvo družstevných úverových bánk v skupine družstevných úverových bánk, na čele ktorej stála materská (holdingová) spoločnosť s riadiacou a koordinačnou právomocou, zriadená vo forme akciovej spoločnosti, pričom jej väčšinovými vlastníkmi boli samotné pridružené družstevné úverové banky.

- 2 Na druhej strane, článok 2 ods. 3a, 3b a 3c zákonného dekrétu č. 18/2016 umožňoval len v prípade najsilnejších bánk, ktorých čisté vlastné imanie k 31. decembru 2015 presahovalo výšku 200 miliónov eur, vyhnúť sa členstvu v skupine prevodom vlastného bankového podniku na akciovú spoločnosť a úpravou vlastných stanov na vylúčenie výkonu bankových činností a súčasne zachovanie ustanovení týkajúcich sa vzájomnosti (možnosť „way out“). Okrem toho prevádzajúca spoločnosť mohla zostať akcionárom a získať kontrolu nad spoločnosťou, ktorá bola príjemcom prevodu.
- 3 Podľa článku 2 ods. 3b a 3c zákonného dekrétu č. 18/2016 prevádzajúca banka bola v prípade využitia možnosti „way-out“ povinná uhradiť do štátnej pokladnice sumu vo výške 20 % svojho čistého vlastného imania. V prípade nesplnenia tejto povinnosti bol majetok prevádzajúcej banky v súlade so všeobecným pravidlom stanoveným článkom 150a ods. 5 TUB prevedený do vzájomných fondov určených na podporu a rozvoj spolupráce podľa článku 17 zákona č. 388 z 23. decembra 2000.
- 4 Ente Cambiano, družstevná akciová spoločnosť (ďalej len: „Ente Cambiano“), ktorej výška čistého vlastného imania k 31. decembru 2015 presahovala 200 miliónov eur, využila možnosť „way out“ a previedla svoj bankový podnik na akciovú spoločnosť, nad ktorou získala kontrolu. Podľa článku 2 ods. 3b zákonného dekrétu č. 18/2016 navrhovateľka pri prevode mala uhradiť do štátnej pokladnice sumu 54 208 740,00 eur, ktorá zodpovedala 20 % jej čistého vlastného imania k 31. decembru 2015.
- 5 Navrhovateľka preto podala na Agenzia delle entrate (Daňový úrad) žiadosť o vrátenie tejto sumy, ktorý žiadosti nevyhovel. Ente Cambiano sa proti tomuto zamietnutiu odvolala na Commissione tributaria provinciale (Provinčný daňový súd, Taliansko) a následne na Commissione tributaria regionale della Toscana (Regionálny daňový súd Toskánsko), ktorý rozhodnutím z 13. decembra 2018 odvolanie zamietol.
- 6 Ente Cambiano preto podala kasačný opravný prostriedok proti rozsudku Commissione tributaria regionale della Toscana (Regionálny daňový súd Toskánsko), pričom sa najmä odvolávala na nezlučiteľnosť právnej úpravy týkajúcej sa možnosti „way out“ s právom Európskej únie, ako aj s talianskou ústavou.
- 7 Corte suprema di cassazione (Najvyšší kasačný súd), ktorý dospel k záveru, že otázka ústavnosti vznesená navrhovateľkou a týkajúca sa článku 2 ods. 3a a ods. 3c zákonného dekrétu č. 18/2016 nie je zjavne neopodstatnená, predložil túto otázku Corte costituzionale (Ústavný súd, Taliansko).

- 8 Corte costituzionale (Ústavný súd) vo svojom náleze č. 149/2021 vylúčil protiústavnosť uvedenej právnej úpravy. Corte costituzionale (Ústavný súd) v uvedenom náleze najmä potvrdil, že úhrada vo výške 20 % čistého vlastného imania stanovená zákonným dekrétom č. 18/2016 nepredstavuje daň. Naopak, podľa jeho názoru takáto úhrada predstavuje poplatok, ktorému podlieha realizácia záujmu prevádzajúcej spoločnosti o zachovanie svojej existencie ako samostatného vzájomného subjektu bez toho, aby sa musela zlúčiť so skupinou a podliehať tak riadiacej a koordinačnej právomoci materskej spoločnosti.

Základné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 9 **Podľa navrhovateľky** je sporná právna úprava nezlučiteľná s viacerými ustanoveniami práva Európskej únie.
- 10 Po prvé, platobná povinnosť stanovená v článku 2 ods. 3b a 3c zákonného dekrétu č. 18/2016 je v rozpore so zásadou voľného pohybu kapitálu stanovenou článkom 63 a nasledujúcich ZFEÚ. V tejto súvislosti Ente Cambiano pripomína, že zásada voľného pohybu kapitálu bola spresnená smernicou 2008/7, ktorá prebrala smernicu 69/335 a potvrdila daňovú neutralitu prevodov.
- 11 V tejto súvislosti navrhovateľka poukazuje na rozsudok Súdneho dvora zo 16. júla 2020, OC a i./Banca d'Italia a i., C-686/18, EU:C:2020:567, v ktorom bolo konštatované, že akékoľvek obmedzenia slobody investovať musia zodpovedať cieľom všeobecného záujmu uznaným Úniou. Podľa Ente Cambiano však predmetná platobná povinnosť neprispela k zlepšeniu hospodárskej súťaže a stability bankového systému, ale naopak neoprávnene znevýhodnila najsilnejšie družstevné úverové banky, ktoré sú ako také schopné prilákať kapitálové investície z iných členských štátov.
- 12 Po druhé, sporná právna úprava porušuje smernicu 2009/133 o systéme zdaňovania, uplatniteľnom pri prevode aktív majetku spoločností z rôznych členských štátov. V talianskom právnom systéme bol totiž rozsah pôsobnosti tejto smernice, ktorá stanovila, že prevody podnikov musia podliehať riadnemu režimu daňovej neutrality, v zmysle článku 176 prezidentského dekrétu č. 917 z 22. decembra 1986 o schválení konsolidovaného znenia predpisov o daniach z príjmov rozšírený aj na prevody domácich podnikov.
- 13 Po tretie, napadnutá právna úprava porušuje zásady voľnej hospodárskej súťaže a ochrany trhu zakotvené v článkoch 101, 102, 120 a 173 ZFEÚ.
- 14 Po štvrté, vnútroštátna právna úprava je nezlučiteľná s článkami 16 a 17 Charty základných práv Európskej únie, keďže sporná platobná povinnosť porušuje právo spoločnosti Ente Cambiano na slobodný výkon hospodárskej činnosti.
- 15 **Podľa Agenzia delle Entrate** (Daňový úrad) naopak sporná právna úprava sleduje predovšetkým cieľ posilniť stabilitu talianskeho bankového systému a je tak v súlade s ustanoveniami práva EÚ zameranými na zúženie možnosti

bankových kríz systémovej povahy. Tieto ustanovenia zahŕňajú nariadenie č. 575/2013 a smernicu 2013/36, ktorými sa vykonáva dohoda Bazilej III, pokiaľ ide o kapitálové požiadavky na banky, ako aj smernicu 2014/59 o reorganizácii a riešení krízových situácií úverových inštitúcií.

- 16 Odporca ďalej tvrdí, že sporná platobná povinnosť nie je v rozpore ani s valorizáciou trhu a hospodárskej súťaže, keďže prevádzajúcu banku bezdôvodne neznevýhodňuje v porovnaní s ostatnými hospodárskymi subjektmi. Naopak, predmetná platba predstavuje primeranú cenu za výhodu stanovenú v zákonomnom dekrete č. 18/2016, spočívajúcu v možnosti vyhnúť sa prevodu celého základného imania do vzájomných fondov určených na podporu a rozvoj spolupráce.
- 17 Napokon, sporná platobná povinnosť nie je v rozpore s právom EÚ, aj keby bola klasifikovaná ako daň. Súdny dvor totiž rozhodol, že smernica 69/335, zmenená smernicou 85/303, nebráni vyberaniu dane z čistého vlastného imania spoločností (rozsudok z 27. októbra 1998, Manifattura italiana Nonwoven SpA/Direzione regionale delle entrate per la Toscana, C-4/97, EU:C:1998:507, a uznesenie z 15. marca 2001, Petrolvilla & Bortolotti SpA proti Direzione delle Entrate per la Provincia di Trento, C-279/99, C-293/99, C-296/99, C-330/99 a C-336/99, EU:C:2001:170).

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 18 Vnútroštátny súd sa domnieva, že rozpor medzi tvrdeniami účastníkov konania nemožno vyriešiť výkladom vnútroštátnej právnej úpravy v súlade s právom Únie vzhľadom na rigidné znenie sporného ustanovenia, a preto považuje za potrebné obrátiť sa na Súdny dvor Európskej únie.